

NOVELE

Rūdolfs Blaumanis “Nāves ēnā”

Aiva Litauniece

Kas ir novele?

Novele ir neliela apjoma prozas sacerējums, kura pamatā ir raksturīgs spraigs sižeta risinājums ar neparastu komisku vai traģisku notikumu centrā, bieži ar negaidītu atrisinājumu.

Kārlis Leonīds Rūdolfs Blaumanis
(1863.g. 1.janvārī - 1906.g.4.septembrī)

Attēls no:

<https://literatura.lv/lv/person/Rudolfs-Blaumanis/872362>

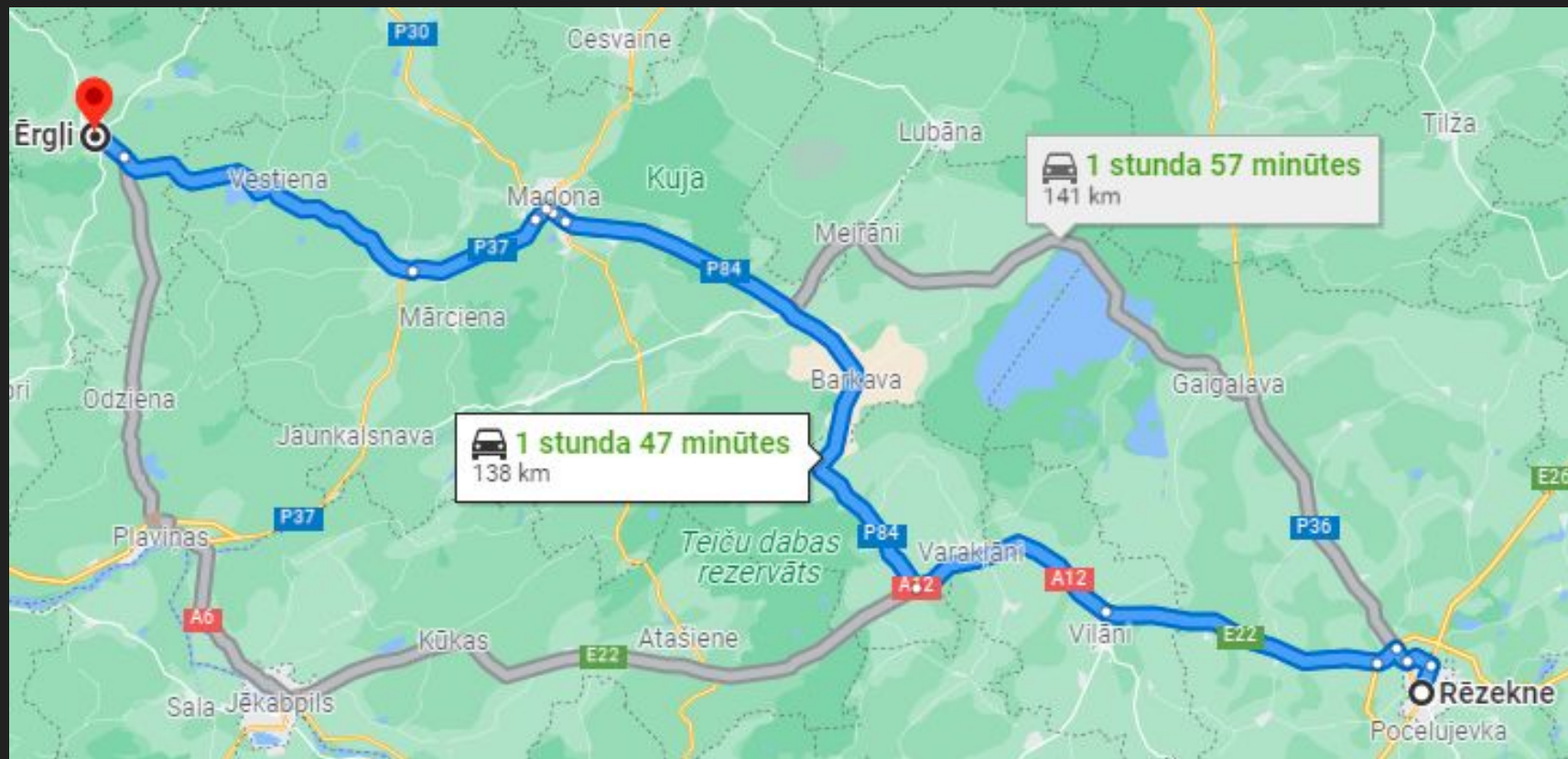
UZDEVUMS

Izveido R. Blaumaņa portretu.
Apjoms 5 teikumi.

*Izmanto 3+ īpašības vārdus un 2
salīdzinājumus!*

R. Blaumanis dzimis Ērgļos.

Māte bijusi kalpotāja - istabene, bet tēvs - pavārs.

1868. gadā ģimene ar 5 gadīgo dēlu Kārli Leonīdu Rūdolfu pārceļas par rentniekiem uz “Braku” mājām.

Attēli no: <https://www.braki.lv/>

Rūdolfā Blaumaņa dzīves gājums

Mācījies Rīgas apriņķa vācu tirdzniecības skolā (1875-1881). Pirmā publikācija 1882. gadā vācu valodā. Kokneses muižas rakstvedis un pārvaldnieka māceklis (1885-1887). Pēc tēva nāves no 1894. gada periodiski dzīvojis gan vecāku mājās Ērgļu pagasta Brakos, gan Rīgā, kur strādājis vairākos tā laika preses izdevumos Zeitung für Stadt und Land, Mājas Viesis, Dienas Lapa, Latvija, izņemot 1902.-1903. gadu, kad vadījis latviešu laikraksta Pēterburgas Avīzes satīras pielikumu Purva malā Pēterburgā. 1907. gada vasarā uzliesmo tuberkuloze. Miris 1908. gadā Somijā, Takaharju (tag. Punkaharju) sanatorijā.

Dzejoļi

“Mazās martas dziesma”

<https://www.youtube.com/watch?v=ecJp6hU6Nu>

E

Pienenītes.

Pienenītes, pienenītes

Sēd uz zaļas pakalnītes;

let garām mīļā saule,

Dod visām labu rītu.

Pienenītes, pienenītes,

Mums tā skaisti radoties;

Visa esmu tīra zelta,

Jums zeltīti lindraciņi.

Lugas.

Viena no populārākajām R. Blaumaņa lugām -
“Skroderdienas Silmačos” (1902)

<https://www.youtube.com/watch?v=mOZLI18r7eg>

Noveles

Raudupiete (1898)

Salna pavasarī (1898)

Purva bridējs (1898)

Andriksons (1898)

Laires klēpī (1898)

Nāves ēnā (1899)

Noveles “Nāves ēnā” idejas tapšana

Reāla dzīves situācija

Avots - avīze

UZDEVUMS

Atver lsm.lv mājas lapu, atrodi 2 tēmas, par ko ir ziņas mūsdienās!

Galvenā problēma/ notikums novelē “Nāves ēnā”

UZDEVUMS

Lasi noveli “Nāves ēnā”, nosaki galveno problēmu/ notikumu!

Tēli novelē “Nāves ēnā”

UZDEVUMS

- ❖ Lasi noveli, pierakstu burtnīcā fiksē tēlus!
- ❖ Izveido 1 tēla portretu (aprakstu - izskats, vecums, raksturs)!

“Nāves ēnā” (1971, režisors Gunārs Piesis) ekranizācija

UZDEVUMS

Noskaties filmas "Nāves ēnā" fragmentu <https://www.filmas.lv/movie/1338/> (līdz 40. min) un atbilde uz jautājumiem google anketā: <https://forms.gle/EfEZVmKitedkQfDK8>)!

Ieskaite "Nāves ēnā"

UZDEVUMS

Pildi uzdevumus google anketā: <https://forms.gle/g85AYTCDGxPK7pQH7> !

Novēles "Nāves ēnā" ekranizācija

Noskaties filmas "Nāves ēnā" fragmentu <https://www.filmas.lv/movie/1338/> (līdz 40 min) un atbīdi uz jautājumiem!

* **nepieciešams**

1. Tavs vārds, uzvārds *

2. Kas sarakstījis noveļi "Nāves ēnā"? *

Atzīmējiet tikai vienu variantu.

- Juris Blaumanis
 Rūdolfs Blaumanis
 Jānis Blaumanis

3. Vai noveles sižets ir ...? *

Atzīmējiet tikai vienu variantu.

- komisks
 traģisks

4. Ar kādu epizodi sākas filma "Nāves ēnā"? *

Atzīmējiet tikai vienu variantu.

- noslikt viens no zvejniekiem
 vīri zvejo zivis
 Kārlēns pazīno, ka ir atlūzis ledus gabals

5. Kur notiek filmas centrālā darbība? *

Atzīmējiet tikai vienu variantu.

pilsētā

mājā

uz ledus

6. Ko dara zvejnieki, kad glābdāmie noslīkst viens no viņiem? *

Atzīmējiet tikai vienu variantu.

- noņem cepuri
 raud
 aprok mirušo

7. Raksturo vienu no noveles tēliem (Kārlēns, Grīntāls, Birkenbaums, Zalga, Vecais Dalda, Jaunais Dalda)! *

---

8. Lūdzu, prognozē (3 teikumos), kādi, Tavuprāt, būs tālākie notikumi! *

---

9. Veic sava darba pašvērtējumu! *

Atzīmējiet tikai vienu variantu.

1	2	3	4
☐	☐	☐	☐

Ieskaite "Nāves ēnā"

* Nepieciešams

1. Tavs vārds, uzvārds *

_____

2. Novēle ir .. *

Atzīmējiet tikai vienu variantu.

- apjomīgs prozas sacerējums, kurā raksturīga izvērstā tēlu sistēma.
- vienas personas runa.
- neliela apjoma prozas sacerējums, kuram raksturīgs spraigs sižets, negaidīts atrisinājums.

3. Rūdolfa Blaumaņa dzīves gadi .. *

Katrā rindrādā atzīmējiet tikai vienu variantu.

1. _____	kolonna
1866–1908	☐
1863–1908	☐
1868–1906	☐

4. Rūdolfs Blaumanis ir .. *

Atzīmējiet tikai vienu variantu.

- vidzemnieks
- latgāļietis
- kurzemnieks

5. R. Blaumanis mācījās ... *

Katrā rindā atzīmējiet tikai vienu variantu.

	1. kolonna
vācu skolās	☐
lmievu skolās	☐
latviešu skolās	☐

6. R. Blaumana darbi ir ... *

Katrā rindā atzīmējiet tikai vienu variantu.

1.	kolonna
realistiski	☐
romantiski	☐

7. Ideju novelei "Nāves ēnā" rakstnieks gūst ... *

Atzīmējiet tikai vienu variantu.

- televīzijā
- avīzē
- drauga stāstā

8. Attēlā redzama ..

Atzīmējiet tikai vienu variantu.

skotele

zerķis

skāde

9. Attēlā ..

Atzīmējiet tikai vienu variantu.

kamieši

deguta

flaga

10. **Atēlā ...***Atzīmējiet *tikai* *vienu*
variantu.

- pūslas
 maiglas
 pērsļas

11. **Noskaņes īsu video: https://www.youtube.com/watch?v=od4Oy3l9V9c&ab_channel=R%C4%ABtaPanor%C4%81ma_1 Uzraksti 5 soļus, kā Tu rīkotos, ja nonāktu uz jūrā peldoša ledus gabala mūsdienās!** *

Uzņēmums Google nav šī satura autors un to neatbalsta.

Google [Veidlapas](#)